

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

ג.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ד מהלכות בית
הביתרין הל' ח סג
במיי פ"ד א: קא
ז ב מיי פ"ד מהלכות
שבת הלכה טו טושי"ע
ל"ח י"ב סג טע"ף כ'
ח ג ד מיי שם הל' טז
ו"ד מהלכות סוכה
הלכה יג סג טע"ז מג
טושי"ע ל"ח טס וסמנ
מלג טע"ף ח:

תורה אור השלם

1. למען ידע דרתיבם
כי בסבות הושבתי את
בני ישראל בחוצותי
אחוז מוארץ מצרים אני
?? אלהיכם:

ויקרא כג מג

רב ניסים גאון

דמנ ה' מלטריות היו על
גבוי. עיקר זו המשנה
במסכת מדרות פכ"ג,
פתחו של אולם גבוה
אבנים אמה ורחבו כ'
אמה, וחמש מלטריות
שלמית היו על גבוי,
החתונה ירופת על
הפתח אמה.

רבינו הגאון

איכא אמלחא אין לך
היכר גדול מזה. והאי דתני
פתחו של היכל, סימנא
בעלמא הוא. עד עשרים,
כי היכי דלא לילחוף לך.
ואמרין ורב נחמן בר
יצחק אי רב לא להא
דרבה דאמר למען ידעו
דרוחיבם כי בסבות
ההושבתי וגו'. עד כי אמה
אדם יודע שר בצל סוכה
וכו'. באנו לפרש טעמא
דהא מבינא דתני אם יש
אמלחא אפילו למעלה
מכ' אמה אין צורך למעט.
ומאי אמלחא חמא בריה
על אבובי א' קני. פי קורה
ועליה כמין קני העופות
לקנן עליהן, כעין הא
דתיב קני תשעה את
המערבא אמרי
פיסקא דאראי. פי לוח
ארו רחבה ד' טפחים,
אמלחא אילו מלחא
שמה איה מתרת לכל.
ומלחא זו שמתרת לא
מפני דחבה אלא מפני
דחייבא, וכל העובר
נתן עינו עליה מפני
דחייבא. וכ"ש קני
שפוטין [שפוטין]
לרבי הכל, כי פליגי
בפיסקא דאראי. כך סוגיא
במקצת קורה
בתוך כי ומקצת למעלה
מכ' סכך מקצת בתוך כ'
מקצת למעלה מכ', אמר
רבה בסוכה פסולת, ואמרי
אמאי מותרת במבוי כשר,
הדיוקן לה לקורה כמאן
דקלישא, וההוא דשרא
למעלה מכ' כמאן דליה
דמי. אי קלשת לה נמצאת
קורה זו ניטלת ברוח. אלא
וראין אותה כאלו היא
שפוד של מתכת. שהיא
חזקה וכבדה וראיה לקבל
אריה עליה, בסוכה נמי
נימא דחיוני להאי סכך
כמאן דקלישא, ואפי"כ
במקצת קיימי וצילתה
מרוכה מחמתה היא

ורב נחמן בר יצחק אי סבירא ליה הא דרבה כו'. לרבה גופיה
הוא מצי למיפך דלית ליה צפרקין (ד' י"ג): דקורה משום
היכרה אלא משום דרז נחמן מפרש צדילי דפליגי צדיק פריך למה
לכו לאפילוגי צדמתי: אי קלשת חוי ר"ה חמתה מרובה מצילתה.
מפרי' ר"ה חמתה מרובה מצילתה ע"י

שיצא הרוח ויפזר עד שמהל חמתה
מרובה מצילתה דאי ע"י קלישה
לחודה תהא חמתה מרובה היכי
מכשר' לה צלישנא צדמא הא אין
סכך פסול מנטרף צדמי סכך כשר
כדאמר' צדמא (ד' ט'): גבי העושה
סוכתו חמת האילן וקשיא דלמנ
צדמא קמא דסוכה (ד' ט'). היתה
גבוהה מכ' אמה והואין יורדין צדון
כ' אס צילתה מרובה מחמתה כשירה
אס לאו פסולה ואמאי כשירה והלא
אי קלשת ליה יפלו ההואין למטה
וללשנא צדמא דהכא אמי שפיר
ולרצא מפרוקיא נמי דמפרש משום
דסוכה דיחיד היא ולא מידכר אמי
שפיר דגבי הוהין איכא ליימנר
דיוורדין הרבה למטה דליכא למימר
מידי אכל לרצנא קשה דשמע
דמשום סוכה דלורייתא פסולה משום
אי קלשת כו' וי"ל דהתם מיירי שיש
הרבה הוהין שיכולין להתקיים בקל
על ידי סמיכה ועוד נוכל לומר הכא
דאי קלשת ליה הוי חמתה מרובה
ע"י קלישה לחוד ומנטרף ללכך
דלמעלה מכ' וללשנא צדמא דלא
חשיב כל כך סכך פסול הואיל והוי
סכך כשר אס היה למטה מכ' אכל
קשה דגבי הוהין אמרי' ואס לאו פסול
וללשנא צדמא דהכא ממשנין
אפילו חמתה מרובה מצילתה מיהו
ללשנא קמא ינחא אי נמי גבי הוהין
יש לפסול יותר הואיל ואגודים
עליונים והמתמונים זה צוה דאי
קלשת יפול הכל: אמר רבה במבוי
פסול. ל"ג רב דרז יליף מפתחו
של היכל דהוי חללו כ':

חלל

דרבה בר אבובא אמר קיני כי אתא רב דימי אמר במערבא פסקי
דארוזא מאן דאמר פסקי דארוזא כ"ש קיני מ"ד קיני אבל פסקי דארוזא לא
ומ"ד פסקי דארוזא (א) מ"ט משום דנפיש משכיה והא סוכה דנפיש משכיה
וקאמרי רבנן דלא אלא כיון דקא חשיב אית ליה קלא: מקצת קורה בתוך
עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת סכך
למעלה מעשרים אמר רבה במבוי כשר בסוכה פסול מאי שנא במבוי דכשר
דאמרי' קלוש סוכה נמי לימא קלוש אי קלשת הויה לה חמתה מרובה מצילתה
הכא נמי אי קלשת הויה לה קורה הניטלת ברוח אלא על כרחך נעשו כשפודין
של מתכת הכא נמי על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה אמר רבא מפרוקי'
סוכה דליחיד היא לא מוכר מבוי דלרבים מדכרי אהרדי רבינא אמר סוכה
דאורייתא אחמירו בה רבנן מבוי דרבנן לא אחמירו ביה רבנן רב אדא בר מתנה
מתני להא שמעתא דרבה איפכא אמר רבה במבוי פסול בסוכה כשירה מאי
שנא סוכה דכשירה דאמרינן קלוש במבוי נמי לימא קלוש אי קלשת הוי לה
קורה הניטלת ברוח הכא נמי אי קלשת הויה לה חמתה מרובה מצילתה אלא
על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה הכא נמי ע"כ נעשו כשפודין של
מתכת אמר רבא מפרוקיא * סוכה דליחיד היא רמי אנפשיה ומדכר מבוי דלרבי'
היא סוכה אהרדי ולא מדכרי * דאמרי אינשי קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא
קיריא רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעי חיזוק מבוי דרבנן בעי חיזוק
מאי הוי עלה רבה בר רב עולא אמר זה וזה פסול רבא אמר זה וזה כשר
חלל

ותיה כשירי [ה]. ופריק רבה מפרוקיא סוכה דיחיד כו'. ופריק רבינא סוכה דהיא מואורייתא אחמירו בה רבנן. מבוי דהוא
דרבנן לא אחמירו ביה. רב אדא בר מתנה תניא איפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו'. עד רבינא אמר זה וזה כשר.
דאורייתא לא בעי חיזוק. מבוי דרבנן בעי חיזוק. מאי הוי עלה, רבה בר עולא אמר זה וזה פסול. רבא אמר זה וזה כשר.

לא תיהני ליה אמלחא. לאכשורי גבוהה יותר מכ'. לקמן מפרש מאי
אמלחא והיכא תני דמהניא: של מילה. עץ גדילין צו מילין והס
עפלים ובלע"ז גלא"ש: אמה אמר ר' אינעא כו'. השתא קא מסיק
לפירכה דאשכחן דמהניא אמלחא אילנא דרז ומעיקרא לא צדקיה
לאשוקי למלחיה עד דקמתי ליה
למיוצחא: רחבה ד'. אס היתה רחבה

רחבה ד' טפחים אע"פ שהיא דקה
ואינה חזקה לקבל אריח כשירה והא
דמנ צמתי' (לקמן ד' י"ג): צריאה
כדי לקבל אריח כשאינה רחבה ד'
טפחים קאמר: ואס יש לה אמלחא
כו'. תרתי מילי קאמר רב וקולא:
אמר רב יוסף. הא אמלחא דליתיה
משניה דרז לא רב אמה דתיקשי
דרז דרז אלא ממתי' היא: ותיקשי
לרז. דהא חזינן הכא דלא גמרי
רבנן מהיכל מדקמתי דאמלחא
מהניא: דל אנה מהכא. הרימני
מייכן כאלו שתקמי ולא אמרתי דבר
זה: מהניא' מי לא קשיין אהרדי.
גבוהה מכ' יותר מפתחו של היכל
אלמא רבנן מהתם גמרי: סנאי היא.
תנא דלעיל דסצירה ליה דרבנן
מהיכל גמרי ואמלחא לא מהניא
והאי תנא דאמלחא סבר לאו מהיכל
גמרי: לדידי נמי סנאי היא. ואנא
כתנא דלעיל אמרי: גלא רב. אי
לא הוה מפרש רב למתינתא קמייתא
וילף מינה דרבנן מהיכל גמרי:
מהניא אהרדי לא קשיין. דצין
להיחא מתני' וצין להא מתני'
דאמלחא: קורה רבנן טעמא
מאי. צעו תוך כ' אמה: משום היכר.
ליתחו אינשי ולידעו דתקנתא עבד
ולא יתמי לאחופי צרה"ר ומשום הכי
מהניא אמלחא דצין דמיסתכלי צה
אינשי אפי' למעלה מכ' אמה איכא
היכרא: והא דקסני צמתי'
קמייתא יותר מפתחו של היכל לאו
דגמרי מהתם אלא סימנא צעלמא
נקט שלא מחלף גירסא דעשרים
ותאמר למעלה מל' או מארבעים יחא
פתח היכל סיימן צדך: אי סצירה
ליה סא דרבה. דטעמיהו דרבנן
בסוכה נמי משום היכר: למה נהו.
לרבנן ולר' יהודה לפלוגי צדמתי: מני
דליתון עידי. כלומר המהלך אינו
מניע למעלה: קיני. (א) כגון קיני עופות
היו צולטין מחמת' האולם למעלה (מל')
מן הפתח: פסקי דארוזא. כלונסות
של ארו ארוכין תמוזין צבולת או אידי'
דנפיש משכיה ארוך דידהו חזו להו
אינשי ואיכא היכרא: מאן דאמר
פסקי. איכא היכרא למבוי: כל שכן
קיני. דאידי דחשיבי ומילתא דמהניא
היא מסתכלי צה אינשי וחזו לקורה:
מקלא. עובי הקורה צדוך כ'
ומקצתה למעלה וכן עובי סוכה של
סוכה: קלוש. רואין כאלו ניטל
איתו העובי היולא למעלה ותהא
קורה דקה: הניטלת צרוח. שהרי
שיערוה חכמים צריאה כדי לקבל
אריח ואי לאו הכי שדי ליה זקא
הלכך לא חשיב: לא מידכר. וחמנין
דמשתקיל מקצת עובי הסכך הנכנס לתוך כ' וקיימא כולה למעלה מל' ואלא
למעלה מעשרים אמה מתקני לה: אלא. אמאי מכשרת צדמא משום דע"כ השתא צילתה מרובה מחמתה דהא רואין הוא דקאמר' ולא
שקילנא מינה מידי: פלא נמי. משום אמתה כשפודין דאי לא שדי להו זקא דהא לא מידי שקלת מינה אלא רואין הוא דקאמר':

קורה טעמא
מיהו היכרא. אפי' קורה
שמיקט חכמים למנו
משום היכר צעלמא הוא,
דלא יתמי למשירי שות
הניס (דקסנה). למען
ידעו דרווחיבם. עשה
סוכה כשיתה יכרה לך.
דמני דעו כי בסבות
הושבתי. נחמי לשב. סמי
דמי ליה. ואפי' דלון יולא
מדי פשוטו דתיקש עני
כבוד. מיכר דרבנן ליה
לרעה (סוכה ב.). דלא
שליטא ביה עינא. שאני
רוחא אה ספק. וסוכה
היו סכך כשמה (ספ.).
קדרא דבי שותפי לא
חמימא ולא קיריא.
שה סומן על זה (בב'
דכ.).

(א) מדות פ"ג מ"ז,
(ב) גירסת המשנה מילת וכן
צנורין ערך מל י"ג. ג'
יעב"ן רב תמא, (ד) נקמן
ה. ח: (י: יג.) (א) סוכה ב,
(ז) י"ג כד: (ז) א: צ"ל:
מחמת, (ח) צ"ל: לא,

הגהות הב"ח

(א) גבי מאי לאו משום
היכרא: (ב) שם צדמתי
למה להו צדמא: (ג) שם
דלחא מיט' אי משום:
(ד) רש"י ד"ה קיני כמין
קיני עופות:

גליון הש"ס

גבי' סוכה דליחיד רמי
אנפשיה. עין לקמן יח
ע"פ ובש"י ד"ה צו
הרבים:

מוסף רש"י

קורה טעמא
מיהו היכרא. אפי' קורה
שמיקט חכמים למנו
משום היכר צעלמא הוא,
דלא יתמי למשירי שות
הניס (דקסנה). למען
ידעו דרווחיבם. עשה
סוכה כשיתה יכרה לך.
דמני דעו כי בסבות
הושבתי. נחמי לשב. סמי
דמי ליה. ואפי' דלון יולא
מדי פשוטו דתיקש עני
כבוד. מיכר דרבנן ליה
לרעה (סוכה ב.). דלא
שליטא ביה עינא. שאני
רוחא אה ספק. וסוכה
היו סכך כשמה (ספ.).
קדרא דבי שותפי לא
חמימא ולא קיריא.
שה סומן על זה (בב'
דכ.).

רבינו הגאון

צורת הפתח דהיא קנה
מיכן וקנה מיכן ונקמן על
גביהן. ופרקינן שמרעה זו
דרבנן יפלו לה מפתחו של
היכל מן קתני לה רבנן רב.
הא ליה רב לרב יהודי'
אחיה לחיאי ברי אהפי'
שיש שם צורת הפתח
צריך למעט צדורת פתח
לא מהני.

תוב קשיין ליבעו
אמלחא כי היכל, כדתנן
במס' מדרות אמה
אלמלחאות (תו) של מילה
היו על גבן כו'. פי
אמלחא קורות לאחיות
הקיר. כגון וטור כרותות
אריס. ובלישנא דרבנן
למיטר בנינא. מילה אס
האלן, ופיריותו נקראין
מילין. כדגריסין אין מי
מילין ע"ג מילין. והשונה
של מילה טועה הוא.
ודחישן הא דתני (המלי)
[תמנ] אמלחאות של
מילה היו על גבן, באלם
היו וכל אחת יתירה על
חבירתה. ואמרין דילמא
בתני היכל בתבנית ארס
הוא, אמר רב
הקורה אם רחבה ארבעה
אפי"פ שאינה בריאה. ואם
יש שם לו אמלחא אין
צריך למעט. לא תתיב
אמלחא דהא גובה היכל
לא היה יותר מכ' ואפי"כ
היה ליה אמלחא אין
ואמרין ופרקי רב יוסף,
אמלחא לא רב אמה